

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 609/2015-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti [REDACTED], zastúpenej JUDr. Zsoltom Suverom, advokátska kancelária, Murgašova 3, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cpr 2/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cpr 2/2013 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cpr 2/2013 konal bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dve tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný uhradiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet advokáta JUDr. Zsolta Suvera, advokátska kancelária, Murgašova 3, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 609/2015-13 z 1. decembra 2015 prijal na ďalšie konanie [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 Cpr 2/2013 (ďalej tiež „napadnuté konanie“).

Následne ústavný súd 8. januára 2016 vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k vecnej stránke prijatej sťažnosti a oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 5. februára 2016. V jeho prílohe sa nachádzalo vyjadrenie predsedu okresného súdu, ktorý v podstatnom uviedol, že „Predmetom namietaného konania je neplatnosť skončenia pracovného pomeru a nárok na

náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru. Po právnej stránke tento spor nejaví známky výnimočnosti ani zjavnej náročnosti. K skutkovej stránke veci sa zatiaľ nie je možné vyjadriť, nakoľko súd ešte len začal s prvými úkonmi smerujúcimi k rozhodnutiu vo veci

Nesprávnym postupom súdu došlo k postúpeniu veci Okresnému súdu Zvolen a následne aj k zastaveniu konania.

K predĺženiu konania však došlo aj správaním sťažovateľky, ktorá v žalobe svoj nárok na náhradu mzdy presne nešpecifikovala a urobila tak až podaním z 24.6.2015...“.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Súčasťou vyjadrenia okresného súdu bola aj stručná chronológia úkonov okresného súdu a jeho účastníkov. Z predloženej chronológie vyplývajú tieto podstatné skutočnosti, ktoré si ústavný súd overil zo zapožičaného súdneho spisu:

- 30. októbra 2012 – začiatok konania vo veci sp. zn. 25 Cpr 2/2013,
- 23. apríla 2013 – okresný súd postúpil vec miestne príslušnému Okresnému súdu Zvolen vzhľadom na vznesenú námietku miestnej príslušnosti protistranou.
- 4. júla 2013 – Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 14 NcC 34/2013 rozhodol, že námietka sťažovateľky voči postúpeniu veci je dôvodná, a určil, že vecne i miestne príslušným súdom je okresný súd,
- 26. júla 2013 – bol spis vrátený okresnému súdu,
- 10. januára 2014 – okresný súd uznesením napadnuté konanie zastavil,
- 10. februára 2014 – sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zastavení napadnutého konania,
- 12. mája 2014 – uznesením sp. zn. 6 Co Pr 3/2014 krajský súd rozhodol o zrušení odvolaním napadnutého uznesenia okresného súdu o zastavení konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie,
- 12. februára 2015 – bolo pojednávanie odročené bez prerokovania veci na 9. júl 2015 z dôvodu spresnenia žalobného návrhu sťažovateľky,
- 9. júla 2015 – bolo pojednávanie odročené bez prerokovania veci na 3. december 2015 na žiadosť právneho zástupcu odporcu,

- 3. decembra 2015 – pojednávanie odročené na 7. apríl 2016 pre účely ďalšieho dokazovania,

- 7. apríla 2016 – pojednávanie odročené na 6. október 2016 pre účely predloženia požadovaných listín odporcom.

Právny zástupca sťažovateľky v stanovisku doručenom ústavnému súdu 19. februára 2016 zotrval na dôvodnosti sťažnosti a vyjadril súhlas s upustením od verejného pojednávania vo veci v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho

konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

Ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je „*neplatnosť výpovede a náhradu mzdy*“, t. j. vec, ktorej povaha (spor o existenciu pracovného pomeru, ktorý je zdrojom príjmov sťažovateľky) si vyžadovala osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť sporu, v ktorom je sťažovateľka navrhovateľkou, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokováanej veci. Tá nebola ani tvrdená zo strany okresného súdu, naopak, predseda okresného súdu sa vyjadril, že vec nevykazuje po právnej stránke známky výnimočnosti či zjavnej náročnosti.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil závažné okolnosti na strane sťažovateľky, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Pokiaľ ide o nedostatočné špecifikovanie uplatneného nároku na náhradu mzdy, ústavný súd sa nestotožnil s názorom okresného súdu, že sťažovateľka spôsobila predĺženie konania, pretože bolo povinnosťou súdu postupovať v zmysle § 43 ods. 1 OSP a vyzvať sťažovateľku na doplnenie spresnenie návrhu, na čo mal dostatočný časový priestor.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu.

Ústavný súd vychádzajúc z už uvedenej chronológie úkonov okresného súdu v danej veci, ako aj z vyjadrenia okresného súdu konštatuje, že doterajší postup okresného súdu je ako celok poznačený zbytočnými priet'ahmi, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu. V tejto súvislosti sa stotožňuje s názorom predsedu okresného súdu, ktorý uviedol, že postúpenie veci, ako aj následné zastavenie konania možno označiť za nesprávny postup okresného súdu. V dôsledku tohto postupu došlo k zbytočnému predĺženiu konania o približne jeden a pol roka, čo je v okolnostiach veci možné považovať za zbytočný priet'ah.

Po vrátení veci okresný súd nariadil viacero termínov pojednávania (4. decembra 2014, 12. februára 2015 a 9. júla 2015), ktoré buď zrušil alebo odročil bez prejednania veci. Prvé pojednávanie vo veci okresný súd riadne uskutočnil až 3. decembra 2015, t. j. viac ako tri roky po doručení návrhu a vyše roka a päť mesiacov po vrátení veci Krajským súdom v Košiciach.

Ústavný súd ďalej pri hodnotení postupu okresného súdu vychádzal aj zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Za takýto nesústredený postup okrem už uvedeného ústavný súd považoval odročenie pojednávania určeného na 9. júl 2015 na žiadosť právneho zástupcu odporcu z dôvodu čerpania plánovanej dovolenky právneho zástupcu. K tomuto postupu sa žiada uviesť, že okresný súd určil tento termín na pojednávaní 12. februára 2015, preto uvedený dôvod neobstojí hneď z niekoľkých hľadísk. Odporcom v napadnutom konaní sú [REDACTED], ktorý disponuje vlastným právnym oddelením a odporca bol informovaný s dostatočným časovým predstihom o nariadenom termíne. Pokiaľ sa právny zástupca pojednávania nemohol zúčastniť, bolo jeho povinnosťou zabezpečiť substitúta na predmetné pojednávanie. Vzhľadom na predmet sporu (štandardný pracovnoprávny spor, pozn.) argument osobnej účasti právneho zástupcu tiež neobstojí, preto ústavný súd

konštatuje, že neexistovali dôležité dôvody na odročenie pojednávania v zmysle § 119 ods. 1 OSP, a preto ani neboli splnené podmienky na jeho odročenie.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nepostupoval v súlade so základným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právom na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto konštatuje, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, mu prikázal, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 25 Cpr 2/2013 konal bez zbytočných prietahov, pretože označená vec nebola do rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ktoré odôvodnila intenzitou zásahov do jej práv, ako aj dĺžkou ich trvania. Osobitne

zdôraznila povahu sporu, ako aj pocit právnej neistoty, ktorý z toho plynie, pretože spor má pre ňu existenčný význam, keďže je bez príjmu.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania vedeného okresným súdom, ako aj na neefektívny postup, v dôsledku ktorého sa vec v čase doručenia sťažnosti nachádzala ešte pred prvým pojednávaním vo veci, berúc do úvahy predmet konania, správanie sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 448,02 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta, a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2014 v sume 839 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti, podanie vo veci samej) po 139,83 €. Ďalej

má právny zástupca sťažovateľov aj nárok na náhradu režijného paušálu 8,39 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Pokiaľ ide o stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu doručené 19. februára 2016, ústavný súd za tento úkon právnej služby náhradu trov sťažovateľke nepriznal, keďže stanovisko neobsahovalo nové skutočnosti ani argumentáciu, ktorá by nebola ústavnému súdu známa z predloženého spisu a sťažnosti. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu takto predstavuje 296,44 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2016